
TALEPUNKT

Danmark har, som det fremgår af regeringsgrundlaget, en stærk interesse i et velfungerende internationalt samarbejde med stærke og dynamiske multilaterale organisationer, som løbende tilpasser sig udviklingen, så de er i stand til effektivt at levere konkrete og efterspurgte resultater.

Det gælder i særlig grad også NATO i en tid, hvor en dynamisk sikkerhedspolitisk udvikling og et skærpet trusselsbillede gør det helt nødvendigt at tilpasse organisationen og den måde, som NATO arbejder på. Kun derved kan NATO forblive relevant og gearet til aktivt at imødegå dagens og morgendagens udfordringer og trusler - uanset deres art og uanset, hvor de måtte komme fra.

Danmark har på den baggrund traditionelt været blandt de lande i NATO, der aktivt støtter reformdagsordenen. Dette har været dansk NATO-politik under skiftende regeringer. Spørgeren selv har i sin tidligere kapacitet som forsvarsminister været aktivt engageret i dette arbejde. Som konkrete eksempler kan nævnes dansk ledelse af den Reformgruppe, der i 2005 foretog et dybdegående studie af arbejdsprocesserne i NATO's hovedkvarter, og det betydelige danske bidrag til at slanke NATO's kommandostruktur under topmødet i Lissabon i 2010 i kølvandet på finanskrisen.

Der har været perioder med relativt stabile rammevilkår og dermed ikke noget akut reformbehov. Og så har der været perioder, hvor dramatiske begivenheder, såsom murens fald eller terrorangrebet d. 11. september 2001, har krævet omfattende og hurtige tilpasninger af NATO. Siden Ukraine-krisens start i 2014 og den samtidige fremgang for ISIL har vi igen befundet os i en af disse dynamiske forandringsperioder med voldsomme tilpasningskrav til NATO.

Det nye sikkerhedspolitiske landskab er præget af et mere aggressivt Rusland, en skærpet udfordring fra Syd i form af terrorisme og migrationsstrømme, og de sikkerhedsmæssige udfordringer, der flyder af den hastige teknologiske udvikling på cyberområdet.

De aktuelle reformprocesser i NATO følger overordnet set tre spor, nemlig det politiske, det institutionelle og det militære. Jeg vil komme ind på de enkelte spor og i den sammenhæng nævne nogle af de tiltag, som Danmark aktivt støtter:

I det politiske spor har NATO de seneste par år måtte forholde sig til en ny sikkerhedspolitisk virkelighed. Kollektivt forsvar står igen centralt på NATO's dagsorden i lyset af Ruslands aggressive ageren herunder særligt annekteringen af Krim, støtte til separatisterne i det østlige Ukraine, den brutale fremfærd i Syrien og landets militære provokationer i Østersøregionen.

På denne baggrund traf NATO på topmøderne i Wales og Warszawa vigtige beslutninger om en styrket afskrækkelse med omfattende tilpasninger af organisationen, herunder med en markant udbygning af reaktionsstyrkerne og udstationering af NATO-bataljoner i de tre baltiske lande og Polen.

Danmark har desuden spillet en brobygger-rolle i at tilpasse NATO's Ruslands-politik, således at den robuste afskrækkelse går hånd i hånd med et stående tilbud om dialog med Rusland.

I tillæg til truslen fra Øst kommer stigende sikkerhedsudfordringer som terrorisme og migration fra Syd, hvilket har øget medlemslandenes fokus på, hvordan NATO kan fremme stabilitet udenfor Alliancens grænser.

NATO har potentialet til at spille en betydelig rolle i forhold til fremme af stabilitet i vores nabolag - for på sigt at styrke NATO-landenes, herunder Danmarks, sikkerhed. Derfor har Danmark op til seneste topmøde i Warszawa spillet en central rolle i, at der kan arbejdes videre med en tilpasning af NATO i retningen af bedre imødegåelse af udfordringerne forbundet med bl.a. terrorisme og immigration fra Syd ved at styrke kapacitetsopbygningsindsatsen i Mellemøsten og Nordafrika.

Det er min vurdering, at NATO med de tunge beslutninger fra topmødet i Warszawa har demonstreret sin vilje og evne til fortsat omstilling og modernisering af NATO's strukturer, kapaciteter og formåen. Fokus er nu på

gennemførelsen af topmødebeslutninger og reformtiltag. Og Danmark bidrager aktivt til begge.

I det institutionelle spor arbejder Danmark på, at man til stadighed forbedrer og effektiviserer NATO. På bl.a. dansk initiativ er ambitionsniveauet for organisationens institutionelle reformer hævet betragteligt. Lad mig fremhæve nogle af fokusområderne:

1. Styrkelse af NATO's evne til at sammenkoble ressourcekrav med politiske og militære prioriteter. Danmark arbejder bl.a. for en bedre strategisk planlægning og gennemsigtig styring af NATO's ressourcer med tydelig ansvarsfordeling og klare mål.
2. Effektivisering af NATO's tilvejebringelse af fællesfinansierede kapaciteter. Fra dansk side arbejder vi for en mindre kompliceret, bureaukratisk og ressourcetung proces, så NATO's fællesfinansierede kapaciteter leveres til rette tid, kvalitet og pris.
3. En mere fleksibel organisation. Danmark har arbejdet for øgede beføjelser til Generalsekretæren og de øverste militære ledere, så de bedre og hurtigere kan flytte rundt på ressourcer og tilpasse staben i lyset af de skiftende politiske prioriteter. Det er et arbejde, der allerede giver konkrete resultater på det civile område. Generalsekretæren har således allerede anvendt

sit styrkede mandat til at tilpasse den civile stab ud fra de politiske prioriteringer, der blev besluttet på Warszawa-topmødet.

4. Styrke organisationens evne til at reagere hurtigt og beslutsomt i krisesituationer. Det kræver, at NATO's krisestyring er tilpasset det aktuelle sikkerhedspolitiske landskab, og at der blandt alle involverede parter er en indgående viden om NATO's krisestyringssystem og -processer. Det er en evne, som bl.a. opbygges gennem NATO's krisestyringsøvelser. Danmark støtter aktivt op om arbejdet med at optimere NATO's øvelser for at sikre en effektiv styring i krisesituationer.

Og endelig i det militære spor er Danmark også blandt de lande, der bidrager centralt til den løbende tilpasning af NATO.

1. NATO's samlede afskrækkelses- og forsvarsprofil er blevet markant styrket med beslutningerne om fremskudt tilstedeværelse i Polen og Baltikum og Sortehavet samt fremskridt i forhold til det ballistiske missilforsvar. Danmark vil efter planen indtage en central rolle med et markant militært bidrag på op til 200 soldater til NATO's fremskudte tilstedeværelse i Estland. Regeringen forventer at kunne fremlægge et beslutningsforslag herom i Folketinget senere på året.

2. På Warszawa-topmødet tog man væsentlige skridt hen imod at modernisere og styrke NATO's cyberforsvar. På dette område udestår fortsat et udviklingsarbejde, som Danmark er aktivt engageret i.

3. Vi har endvidere aktivt støttet udarbejdelse af en vurdering af NATO-kommandostrukturens evne til at løse nuværende og fremtidige opgaver. Der er netop udarbejdet en analyse, som blev understøttet af en uafhængig ekspertgruppe under ledelse af vores tidligere forsvarschef, general Knud Bartels, der i 2015 forlod posten som formand for NATO's Militærkomité. Vi vil arbejde for, at der på grundlag af denne analyse iværksættes en mere dybtgående gennemgang af kommandostrukturen med forslag til, hvordan den kan sættes bedre i stand til at håndtere de kommende års udfordringer.

Jeg synes i øvrigt, at det er værd at fremhæve, at dette solide danske aftryk på analysen af kommandostrukturen er et ekstra afkast på den investering, som spørgeren [Nick Hækkerup] gjorde, da han som forsvarsminister stillede Bartels til rådighed som formand for NATO's militærkomité.

Jeg håber, at det står klart, at regeringen også fremadrettet vil arbejde for nødvendige reformer i NATO med afsæt i de tre spor, som jeg har redegjort for. Danmark er imidlertid kun et af snart 29 lande i NATO, der alle skal være enige om at gennemføre reformer og tilpasninger.

Der knytter sig selvsagt særlig interesse til den nye amerikanske administration og dens tilgang til NATO. Regeringens holdning til eventuelle forslag fra amerikansk side, vil – som forslag fra andre lande – tage afsæt i regeringens overordnede mål om at sikre, at NATO skal være i stand til at levere konkrete og efterspurgte resultater, som imødegår de aktuelle sikkerhedspolitiske udfordringer.

Reformer kommer ikke uden en pris. Særligt ikke i det aktuelle sikkerhedspolitiske klima, hvor opgaverne er blevet flere og mere komplekse. Der vil givetvis være endnu skarpere fokus fra USA - men også fra Storbritannien, Frankrig og NATO's generalsekretær - på 2 % målsætningen. I deres optik gennemstrømmes alle reformbestræbelser af forpligtelsen til at øge forsvarsudgifterne. De ser opfyldelse af 2 % målsætningen som en forudsætning for NATO's afskrækkelsesprofil og fortsatte udvikling og ageren i den nye sikkerhedspolitiske situation. Regeringen forstår rationalet heri, og som det også fremgår af regeringsgrundlaget, vil vi gå til næste års forsvarsforligsforhandlinger med det mål at give forsvaret et substantielt løft. Således vil vi også fremover kunne levere et betydeligt bidrag og forblive centralt placeret i reformprocesserne i NATO.

